

Студијски програм: ОАС Право, безбедност и криминалистика
Назив предмета:Криминалистичко профилисање
Наставник/наставници: Жељко Бјелајац, Александар Филиповић, Боро Мердовић
Статус предмета:Изборни
Број ЕСПБ:8
Услов:/
Циљ предмета Криминалистичко профилисање је јединствен и оригиналан програм, који пружа студентима да стекну специфична знања и могућности да анализирају место злочина са становишта бихејвиоралног аналитичара. Кроз студије случаја ће учити како да анализирају и идентификују на месту злочина обрасце понашања особине личности, емоције и демографско/географско профилисање непознатих преступника. Њихов задатак је такође да формулишу оне технике интервјуа које ће навести осумњичене да признају дело или сарађују. Откривање вероватне мотивације и потенцијала за осумњиченог за насилје у датој ситуацији, део су уобичајених стандарда у контексту истраживања о људском понашању и карактеристикама злочина.
Исход предмета Очекује се да савладавањем програма предмета студент може успешно да овладе слеђим процесима који генерално укључују: 1) свеобухватна сазнања о пореклу криминалног понашања; 2) свеобухватну анализу личности починилаца и жртава кривичних дела; 3) процену самог кривичног дела; 4) свеобухватну процену специфичности места злочина; 5) свеобухватну анализу жртве; 6) процену прелиминарних полицијских извештаја; 7) процена протокола обдукције лекара; 8) израда профила са критичним карактеристикама преступника; 9) истражни предлози засновани на конструкцији профила; 10) разумевање криминалног понашања и везе између детаља злочина стварају основу на којој криминалистички профилиери могу да сведоче на суду као вештаци.
Садржајпредмета <i>Теоријска настава</i> Порекло криминалног понашања • Злочин и људска природа • Преглед теорија криминала • Главне дисциплинске перспективе у криминологији • Социолошка криминологија • Психолошка криминологија • Психијатријска криминологија • Фактори ризика социјалног окружења • Фактори ризика за родитеље и породицу • Психолошки фактори ризика • Заштитни фактори као предикција факторима ризика • Генетика и антисоцијално понашање • Студије о близанцима • Студије о усвајању • Молекуларна генетика • Психофизиолошки фактори • Темперамент • Фактори ризика животне средине • Неуротоксини

- Излагање никотину, алкохолу и дрогама
- Трауматске повреда мозга
- Абнормалности у развоју мозга
- Пластичност (неуропластичност) мозга
- Хормони и неуротрансмитери
- Неуропсихолошки фактори
- Бихевиористички приступ криминалном понашању
- Оперативно учење и криминално понашање
- Друштвено учење и криминално понашање
- Теорија очекивања
- Имитациони аспекти друштвеног учења у контексту имитације криминалних модела
- Теорија диференцијалне асоцијације-појачања криминалног понашања
- Фрустрација: обележја, узроци, последице
- Улога фрустрације у криминалном понашању
- Ситуационе детерминанте криминалног понашања
- Злочини послушности као ситуациони фактор у антисоцијалном понашању
- Деиндивидуација као ситуациони фактор у антисоцијалном понашању
- Појам и карактеристике психопатије
- Узроци психопатије
- Психопатологија и криминално понашање
- Дефиниција и класификација менталних поремећаја
- Узроци, преваленца и третман менталних поремећаја
- Ментални попремећаји и криминално понашање
- Масовни медији: Између друштвене одговорности и деструкције
- Медији и криминално понашање
- Феномен алијенације и дехуманизације у савременом друштву
- Симптоми, типови, узроци и последице отуђења
- Дехуманизација: Неспособност да одговоримо отуђењу
- Отуђење човека од човека као фактор ризика за развој криминалног понашања

Криминалистичко профилисање

- Криминалистичко профилисање
- Порекло криминалистичког профилисања - Историјат профилисања
- Методологија профилисања
- Основне претпоставке криминалистичког профилисања
- ФБИ-јев метод профилисања криминалаца
- Креирање криминалног профила
- Криминалистички профилер и његове примарне дужности
- Криминалистичко-психолошко профилисање у истрагама насилних злочина
- Компоненте и процеси криминалистичког профилисања
- Кораци укључени у криминалистичко профилисање
- Карактеристике личности и понашања злочинца
- Употреба криминалистичког профилисања у истрагама убистава
- Географско профилисање
- Креирање географских профила
- Улога криминалистичког профилисања у спровођењу закона
- Етика у профилисању
- Слика профилисања: медијски третман и општи утисци
- Студије случаја

Практична настава

- Практична настава из предмета има за циљ да студент стекне продубљена теоријска и практична знања из различитих домена предметне проблематике криминалистичког профилисања кроз анализу личности починилаца кривичних дела, различитих докумената, прописа и практичних примера, одабраних и разноликих студија случаја.

Литература

a) **osnovna:** Bjelajac, Ž. (2023). *Poreklo kriminalnog ponašanja*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe; Bjelajac, Ž. (Izdanje u pripremi za štampu). *Kriminističko profilisanje- Detekcija zločinačkih umova*. Novi Sad: Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.

b) **dodatna:**

- Bjelajac, Ž. (2015). *Politika suzbijanja kriminaliteta*. Novi Sad. Pravni fakultet za privredu i pravosuđe;
- Banović, B., & Bjelajac, Z. (2012). Traumatic experiences, psychophysical consequences and needs of human trafficking victims. *Vojnosanitetski pregled*, 69(1): 94–97. **(M-23)**;
- Bjelajac, Ž. (2022). Profil nasilnika: rani znaci za detekciju. *Kultura polisa*, 19(2): 37-54. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž. (2022). Profiling Human Traffickers. *Kultura polisa*, 19(4): 65–81. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž., & Merdović, B., & Filipović, A. (2023). Internet in The Function of Promotion of Bestiality: Profiling Zoophiles. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 11(1):153–164. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž., & Filipovic, A. (2022). Profiling of Online Pedophiles. *Pravo - teorija i praksa*, 39(4):30–47. **(M-51)**;
- Bjelajac, Ž., & Filipović A. (2022). Modus of Killer Profiling in Nordic Crime Series. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(1): 117–125. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž., & Filipović A. (2022). Profile of Contemporary Criminal Investigator in Film and Television Content. *Kultura polisa*, 19(1):1–24. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž., Merdović, B., & Banović, B. (2020). Paedophilia: Prevalence, situation, and perspectives of treatment. *Nauka, bezbednost, policija*, 25(3):17-29. **(M-24)**;
- Bjelajac, Ž., Spalevic, Ž., & Banović, B. (2013). Psychophysical Status of Human Trafficking Victims. *HealthMED journal*, 7(4): 1338-1344. **(M-23)**.

Број часова активне наставе:60		Теоријска настава:2*15=30		Практична настава:2*15=30	
Методe извођења наставе:Усмена предавања илустрован а у PowerPoint-у, индивидуални и групни радови, интерактивни облици наставе, презентације, дискусионе групе.					
Оцена знања(максимални број поена 100)					
Предиспитне обавезе		поена		Завршни испит	
Активност у току предавања		10		Писмени испит	
практичнанастава		10		Усмени испит	
колоквијуми(2)		20			
семинари(2)		30			

KRIMINALISTIČKO PROFILISANJE
Prof. dr Željko Bjelajac

- ❖ Banović, Božidar & **Bjelajac, Željko**. (2012). Traumatic experiences, psychophysical consequences and needs of human trafficking victims. *Vojnosanitetski pregled*, 69(1), 94-97. <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0042-8450/2012/0042-84501201094B.pdf> **M23**
- ❖ **Bjelajac, Željko** & Spalevic, Žaklina & Banović, Božidar. (2013). Psychophysical Status of Human Trafficking Victims. *HealthMED journal*, 7(4), 1338-1344. <https://healthmed.ba/2013/04/01/volume-7-number-4/> **M23**
- ❖ **Bjelajac, Željko**. (2022). Profiling Human Traffickers. *Kultura polisa*, 19(4), 65–81. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.4r.65b> **M24**
- ❖ **Bjelajac, Željko**. (2022). Profil nasilnika: rani znaci za detekciju. *Kultura polisa*, 19(2), 37–54. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.2p.37b> **M24**
- ❖ **Bjelajac, Željko** & Filipović, Aleksandar. (2022). Modus of Killer Profiling in Nordic Crime Series. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(1), 117–125. <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2022-10-1-117-125> **M24**
- ❖ **Bjelajac, Željko** & Merdović, Boro & Banović, Božidar. (2020). Paedophilia: Prevalence, situation, and perspectives of treatment. *NBP. Nauka, bezbednost, policija*, 25 (3), 17-29. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-8872/2020/0354-88722003017B.pdf> **M24**
- ❖ **Bjelajac, Željko** & Filipović, Aleksandar. (2022). Profile of Contemporary Criminal Investigator in Film and Television Content. *Kultura polisa*, 19(1), 1–24. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.1r.1bf> **M24**
- ❖ Spalević, Žaklina & **Bjelajac, Željko** & Carić, Marko. (2012). The importance and the role of forensics of mobile. *Facta universitatis - series: Electronics and Energetics*, 25 (2), 121-136. <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0353-3670/2012/0353-36701202121S.pdf> **M24**
- ❖ Bajac, Momčilo, & **Bjelajac, Željko**. (2022). Veštačka inteligencija (AI) u funkciji prepoznavanja emocija i nasilničkog mentaliteta. *Kultura polisa*, 19(2), 277–297. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.2p.277bb> **M24**
- ❖ **Bjelajac, Željko** & Filipović, Aleksandar. (2022). Profiling of Online Pedophiles. *Pravo - teorija i praksa*, 39(4):30–47. **M51**
- ❖ Lekić, Ž., **Bjelajac, Ž.**, & Carić, M. (2018). *Forenzičko računovodstvo: Revizija prevara*. Novi Sad: Univerzitet Privredna akademija, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe.

Prof. dr Aleksandar Filipović

- ❖ Bjelajac, Željko & **Filipović, Aleksandar**. (2022). Modus of Killer Profiling in Nordic Crime Series. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(1), 117–125. <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2022-10-1-117-125> **M24**
- ❖ Bjelajac, Željko & **Filipović, Aleksandar**. (2022). Profile of Contemporary Criminal Investigator in Film and Television Content. *Kultura polisa*, 19(1), 1–24. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.1r.1bf> **M24**
- ❖ **Filipović, Aleksandar** & Bajac, Momčilo. & Spaić, Ivana. (2022). Instruments of Empathy-Shaping in the Creation of a Culture of Peace and Non-Violence. *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(2), 197–206. <https://doi.org/10.23947/2334-8496-2022-10-2-197-206> **M24**
- ❖ Bjelajac, Željko & **Filipović, Aleksandar**. (2022). Profiling of Online Pedophiles. *Pravo - teorija i praksa*, 39(4):30–47. **M51**
- ❖ Bjelajac, Željko & **Filipović, Aleksandar**. (2021). Fleksibilnost digitalnih medija za manipulativno delovanje seksualnih predatora. *Kultura polisa*, 18(44), 51–67. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2021.18.1r.2.01> **M51**

Dr Boro Merdović, naučni saradnik

- ❖ Sarajlija, Marija & Jugović, Aleksandar & Živaljević, Dragan & **Merdović, Boro** & Sarajlija, Adrijan. (2014). Assessment of health status and quality of life of homeless persons in Belgrade, Serbia. *Vojnosanitetski pregled*, 71(2), 167–174. <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0042-8450/2014/0042-84501402167S.pdf> **M23**
- ❖ Bjelajac, Željko & **Merdović, Boro** & Banović, Božidar. (2020). Paedophilia: Prevalence, situation, and perspectives of treatment. *NBP. Nauka, bezbednost, policija*, 25 (3), 17-29. <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0354-8872/2020/0354-88722003017B.pdf> **M24**
- ❖ **Merdovic, Boro** & Vujović, Rajka. (2022). Oblici i karakteristike interpersonalnog nasilja. *Kultura polisa*, 19(2), 55–88. <https://doi.org/10.51738/Kpolisa2022.19.2p.55mv> **M24**
- ❖ Bjelajac, Željko & **Merdović, Boro**. (2019). „Mass shootings” - motiv i osnovne karakteristike. *Kultura polisa*, 16(38), 567-576. <https://kpolisa.com/index.php/kp/article/view/311> **M51**
- ❖ **Merdović, Boro** & Kovačević-Lepojević, Marina. (2021). Aktualnost biosocijalnih istraživanja u kriminologiji. *Bezbednost*, 63(3), 131-144. <https://scindeks.ceon.rs/article.aspx?artid=0409-29532103131M> **M51**
- ❖ **Merdović, Boro**. (2019). Poremećaji ponašanja kao prediktor kriminaliteta maloletnika - socijalno pedagoški pristup. *Kultura polisa*, 16(40), 189–200. <https://kpolisa.com/index.php/kp/article/view/526> **M51**

OBRAZLOŽENJE: NNV MATIČNOG FAKULTETA JE UVAŽILO ANALIZU I OBRAZLOŽEN PREDLOG KATEDRE ZA PRAVNO - BEZBEDNOSNE NAUKE, DA ZA IZBORNI PREDMET SA IV GODINE STUDIJSKOG PROGRAMA PRAVO, BEZBEDNOST I KRIMINALISTIKA - **FORENZIČKO RAČUNOVODSTVO-REVIZIJA PREVARA** - STUDENTI, UZ SVU KOMPLEKSNOST PREDMETA, NE POSEDUJU PREDZNANJE IZ EKONOMSKIH NAUKA, PA GA MENJAMO SA PREDMETOM **KRIMINALISTIČKO PROFILISANJE** KOJI SE U POTPUNOSTI UKLAPA U NASTAVNI PLAN NAVEDENOG STUDIJSKOG PROGRAMA.